

Vismænd: Energipolitik har forkert retning

Af Eirik S. Amundsen, Claus Thustrup Kreiner, Michael Rosholm og Hans Jørgen Whitta-Jacobsen

Kvoter. Målet om at investere i vindmøller kan betyde, at Danmark understøtter tysk industri. I stedet bør vi satse på EU's kvotepolitik. I sidste uge præsenterede regeringen sin energiplan.

Det internationale energiagentur har offentliggjort sin årlige rapport om udviklingen i verdens energiforbrug. Rapporten indeholder en fremskrivning for de kommende 25 år. Det er dyster læsning. Verdens forbrug af fossile brændsler vil føre til en stigning i temperaturen på mindst 3½ grad, hvis ikke der meget hurtigt sker en markant opbremsning. Resultatet ligger bekymrende langt fra den togradersmålsætning, som verdens ledere blev enige om på klimatopmødet i København i 2009. Denne blev som bekendt sat for at undgå katastrofale udviklinger i klimaet, som følge af drivhusgaseffekten.

Fremskrivningen af udledningerne viser, at den aftale om frivillige reduktioner, som landene enedes om i København, slet ikke kan levere de nødvendige reduktioner. Der er behov for at forstærke såvel aftaler som systemer:

- En samlet *aftale* om reduktioner, der forpligter en langt større gruppe af lande end den hidtidige Kyoto-aftale. Lande som USA, Kina og Indien, der til sammen står for knap 60 pct. af verdens CO₂-udledning, skal med i en aftale
- Et internationalt *system*, som implementerer aftalen og sikrer, at reduktionen af drivhusgasudledningen sker til lavest mulige omkostninger. Det sidste er nødvendigt, fordi omkostningerne ved at omlægge fra fossilt brændsel er så store, at omstillingen kun kan lade sig gøre, hvis det sker under mindst mulige omkostninger.

Svaret er EU's kvotesystem

Der er kun ét eksisterende system i verden, som lever op til de to krav om, at det er en forpligtende aftale mellem uafhængige stater og samtidig sikrer en omkostningseffektiv reduktion i drivhusgasudledningen i de involverede lande: Det er EU's system af omsættelige CO₂-kvoter, kaldet EU ETS. Systemet indebærer, at de omfattede virksomheder skal have en kvote for hver ton drivhusgas, de udleder. Den samlede mængde kvoter er politisk fastlagt og lavere end den udledning, som ville være fremkommet uden regulering. Virksomhederne er villige til at betale for en kvote, hvis det er dyrere at reducere udledningen end at købe en kvote. Omvendt er virksomheder villige til at sælge kvoter, hvis omkostningen ved at reducere udledningen er mindre prisen på kvoten. Systemet sikrer derfor, at reduktionerne sker der, hvor de er billigst. Man får med andre ord mest mulig drivhusgasreduktion for en given omkostning.

Samtidig betyder kvotesystemet, at prisen på kvoter – og dermed på drivhusgasudledning – er den samme i alle deltagende lande. Lande, hvor det er billigt at reducere udledningen, kan derfor sælge kvoter til lande, hvor det er dyrt at reducere. Det nærmest geniale ved systemet er, at begge lande er bedre stillet, end hvis de hver for sig skulle opnå reduktionen. Det land, der laver den store reduktion, får fra det andet land en betaling, som mere end finansierer den ekstra reduktion. Det land, som laver den lille reduktion, betaler til gengæld – via kvotekøbet – for reduktionerne i det andet land, men omkostningen er mindre, end hvis landet skulle have gennemført indenlandske reduktioner. Kvotesystemet betyder m.a.o., at reduktionen i udledningen af drivhusgasser i verden bliver større for en given omkostning, end hvis landene laver reduktionerne hver for sig.

Det meget positive er, at EU har vist, at det kan lade sig gøre at opbygge et effektivt og bindende system mellem 27 uafhængige stater. Det negative er, at EU's samlede udledninger (som ikke engang er fuldt omfattet af kvotesystemet) kun udgør ca. 14 pct. af verdens samlede udledninger. En vigtig fremadrettet indsats for EU-landene er således at udvide antallet af lande, der deltager i kvotesystemet, eller få andre lande til at etablere lignende systemer, samtidig med at målene om reduktion i udledningerne skærpes ved gradvist at reducere antallet af kvoter.

Det er derfor den helt rigtige vej, regeringen slår ind på, når det i regeringsgrundlaget fremhæves, at Danmark vil "arbejde aktivt for en ambitiøs og bindende international klimaaf tale", og samtidig arbejde for "at EU's målsætning for reduktion i CO₂-udledningen i 2020 sættes op fra 20 pct. til 30 pct."

Dansk energipolitik skal gøres international

Det kan på denne baggrund undre, at regeringsgrundlaget ikke understøtter de gode synspunkter med en national energipolitik, der styrker det bedste redskab til at opnå forbedringer på klimaområdet, nemlig kvotesystemet. Tværtimod er der en række tiltag, som modarbejder denne effektive mekanisme, som er opbygget i EU.

Regeringsgrundlaget opstiller nationale målsætninger for udledning af drivhusgasser i Danmark uden at sondre mellem kvotesektor og ikke-kvotesektor. Det giver ikke mening. Kvotesystemet betyder, at reduktionerne i EU kommer til at ske i de lande, hvor det er billigst at reducere CO₂-udledningen – og det er ikke nødvendigvis i Danmark. Det er nok snarere tilfældet, at CO₂-reduktioner er relativt dyre i Danmark, fordi Danmark bl.a. som følge af energifgifter har en relativ effektiv energiudnyttelse og derfor har høstet nogle af "de lavthængende frugter".

Danmark har med finanslovsaftalen alligevel valgt at gennemføre nationale tiltag, som betyder, at der skal investeres 6,7 mia. kr. i f.eks. vindmøller og omstilling til biomasse for at bidrage til at opfylde de nationale målsætninger. Denne investering vil ikke give nogen effekt på CO₂-udledningen. El-producenter er en del af EU's kvotesystem, og hvis Danmark producerer mere strøm baseret på fossilfri energi, vil det betyde, at danske elværker efterspørger færre kvoter. Dette sænker prisen på kvoter og gør det billigere for f.eks. tysk industri at købe kvoter. Det samlede antal kvoter og den samlede udledning af CO₂ er imidlertid uændret. På den måde er effekten, at Danmark hjælper med at reducere omkostningerne i f.eks. tysk industri og derfor bidrager til at

forbedre den tyske konkurrenceevne, mens udledningen af drivhusgasser i EU er upåvirket. Faktisk kan opstillingen af vindmøller være decideret skadelig for klimaet pga. den måde investeringerne skal finansieres.

Investeringerne i vindmøllerne skal nemlig delvist finansieres af elforbrugerne gennem højere elpriser. Det sker normalt via den såkaldte PSO-afgift. Konsekvensen af vindmøllesatsningen er derfor, at elprisen stiger. Det gør el mindre konkurrencedygtigt over for olie og gas. Derved kan vindmøllesatsningen få direkte skadelige klimaeffekter. Det skyldes, at en del af Danmarks energiforbrug ikke er omfattet af EU's kvotesystem. Det gælder først og fremmest brændsler til transport, boliger og mindre energiforbrugende virksomheder. Hvis energiforbruget her omlægges til el, bliver det omfattet af EU's kvotesystem. En omlægning til el vil dermed automatisk reducere den samlede CO₂-udledning i EU, fordi kvoterne lægger loft over udledningen. Klimamæssigt gælder det derfor om at flytte energiforbruget over mod el. Det er det modsatte, der sker med PSO-afgiften. Når prisen på el stiger, reduceres gevinsten ved at skifte til varmepumper, el-biler og anden teknologi, der anvender el. Der er derfor færre, der ønsker at gennemføre omstillingen til el.

En dansk energipolitik bør indrettes med henblik på at understøtte EU's kvotesystem i stedet for at modarbejde det. Hvis Danmark er villig til at gå forrest og yde ekstra omkostninger, bør de forøgede investeringer rette sig imod at opfylde og evt. overopfylde vores forpligtelser i ikke-kvotesektoren f.eks. ved at mindske den direkte brug af fossile brændsler i boliger og biler. Det giver bedre anvendelse af de offentlige ressourcer, og det giver frem for alt en reduktion i udledningen af drivhusgasser, som jo i sidste ende er målet med politikken.